

นักศึกษาและกลุ่มพลังเพื่อสังคม

หลายเดือนที่ผ่านมา มีนักศึกษาได้รวมตัวกันตั้งกลุ่มทางสังคมหลายกลุ่ม อาทิเช่น กลุ่มช่อทองกวาว FREE ENERGY เป็นต้น โดยการเกิดกลุ่มเหล่านี้ล้วนมีคุณค่า ได้ก่อให้เกิดกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อสังคม และชี้ชัดว่าบัดนี้พวกเขาไม่ได้โดดเดี่ยว แต่ยังมีผู้สนใจปัญหาสังคมเช่นเดียวกับเขาอีกจำนวนมากเหมือนกัน นอกจากนี้ยังได้จุดสว่างกลางใจของน้องใหม่ในวงการนี้ให้ลุกโชนขึ้นมาอีกด้วย

เป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ที่จะทำความเข้าใจถึงชนวนของการรวมกลุ่มเพื่อสังคม ซึ่งค่อนข้างทวนกระแส ของนักศึกษาส่วนใหญ่ อะไรคือบทบาทและทิศทางในการคิดและเลือกทำกิจกรรมลักษณะนี้ และที่สำคัญมากก็คือว่าบทบาทเหล่านี้ควรอยู่กับนักศึกษาเพียงกลุ่มเดียวแล้วละหรือ

นี่คือคำถามที่ต้องการคำตอบ

ต้นตอของปัญหา

ปัญหาขยะ น้ำเสีย มลพิษทางอากาศ การตัดไม้ทำลายป่า การทำให้โอโซนเกิดรูโหว่ การแตกสลายของสังคมในชนบท อาชญากรรม ยาเสพติด เด็กเร่ร่อน ทั้งหมดนี้ยังคงเป็นแค่เศษเสี้ยวของปัญหาสังคมที่มีอยู่ เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่า เราทุกคนนั้นล้วนเป็นผู้ก่อให้เกิดปัญหาทุกอย่างของสังคม อาจจะมากบ้าง น้อยบ้าง ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล โดยในบางครั้งนั้น เราเองก็อาจไม่ได้เป็นผู้สร้างปัญหาโดยตรง จึงทำให้เราหลงลืม และคิดไปว่าเรานั้นไม่ใช่เป็นผู้สร้างปัญหา

คงต้องเน้นย้ำว่า “ทุกคน” เป็นผู้สร้างปัญหา หากใช่แค่ “บางคน” และก็มีหลายปัญหาเหลือเกินที่เรารู้ว่าเราเองก็เป็นผู้สร้างปัญหา ซึ่งมีจำนวนมากเสียด้วย แต่ในขณะที่เดียวกัน เราอาจจะยังไม่ได้พยายามช่วยเหลือมันให้ดีขึ้นก็เป็นได้ ดังนั้นหากจะทำให้สังคมนี้น่าอยู่และมีความสุขมากยิ่งขึ้น ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นก็สมควรจะได้รับการสะสาง ส่วนผู้ที่ต้องรับผิดชอบภาระนี้คงเป็นใครอื่นไม่ได้ นอกจากผู้มีส่วนร่วมในการสร้างปัญหา ซึ่งก็คือสมาชิกทุกคนในสังคมนั่นเอง

กิจกรรมนักศึกษา

ในปัจจุบัน กิจกรรมแม้ว่าจะมีอยู่มาก และแทรกซึมไปถึงนักศึกษาส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัย ไม่ว่า นักศึกษาผู้นั้นจะมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดใด เรียนอยู่คณะ สาขาวิชาอะไรหรือชั้นปีไหนก็ตาม แต่เราคงต้องยอมรับว่ากิจกรรมโดยส่วนใหญ่นั้น จัดได้ว่าเป็นกิจกรรมเน้นความบันเทิง มากกว่าเป็นกิจกรรมเพื่อสังคม จึงเป็นเหตุให้นักศึกษามองข้ามปัญหาสังคม トラบเท่าที่มันจะไม่มาวุ่นวายกับชีวิตของเขาทั้งหลายเหล่านั้น

ในขณะที่เดียวกัน เราก็สามารถพบนักศึกษาที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคมอยู่หลายองค์กรด้วยกัน ในบางองค์กรได้จัดทำกิจกรรมเพื่อสังคมมานาน และเป็นเหตุให้หลายครั้งทำคล้ายกับประเพณี บางครั้งก็ขาดวิสัยทัศน์ ในการมองปัญหา อาทิเช่น ลืมตั้งคำถามกับตัวเองว่า “กิจกรรมที่เลือกทำนี้ ทำไปเพื่ออะไร” “วิธีการเดิมยังใช้ได้ดีหรือไม่ หรือต้องมีการปรับปรุงให้ดีขึ้น” ซึ่งมักพบในหลายครั้งว่า งานที่ได้หลงทำอยู่นั้น กลับไม่มีคุณค่าเท่าใดนัก หรือสามารถเปลี่ยนเป็นวิธีการที่ดีและสร้างสรรค์กว่าเดิมได้ นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายองค์กรที่ยึดติดกับงานประจำมากเกินไปจนไม่มีโอกาสได้มาช่วยทำกิจกรรมเพื่อสังคม

หากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ก็เชื่อว่าเส้นคนที่มองปัญหาได้อย่างทะลุและชัดเจน ทำงานได้อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพสูง หากเพียงแต่ว่าบุคคลเช่นนี้มีจำนวนน้อยเหลือเกิน เมื่อเทียบกับปัญหาสังคมทั้งหมดที่เกิดขึ้น และหลายองค์กรคงต้องปรับกลยุทธ์ในการทำงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 เป็นต้นมา นับว่าเป็นยุคมีคองกิจการนักศึกษาเพื่อสังคม แต่ในขณะที่เดียวกัน ปัญหาต่างๆในสังคมกลับไม่ตกต่ำลงไปด้วย หน้าซ้ำกลับได้ทับถมและหมักหมมเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ และในขณะที่กำลังเพิ่มความรุนแรงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากภาวะการณ์เช่นนี้ ผลกระทบที่มีต่อสังคมจึงอยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงเป็นอย่างยิ่ง อันตรายมาก เกินกว่าที่จะปล่อยวางปัญหาเหล่านั้นได้ ดังตัวอย่างเช่น ปัญหาของการกำจัดขยะของชาวเชียงใหม่ ซึ่งชาวเมืองเป็นผู้สร้างปัญหาและมักไม่สนใจปัญหา แล้วเราก็นำขยะเหล่านี้ไปมอบแก่ชุมชนๆหนึ่ง เมื่อมันก่อให้เกิดปัญหามลพิษของชุมชน มากขึ้นๆ ในที่สุดก็ต้องมีการต่อต้านขยะของชาวเมืองเป็นธรรมดา ในขณะที่ประชาชนทุกชุมชนก็รู้พิษภัยของเจ้าขยะนี้ โดยการป้องกันและพยายามไม่ให้ขยะเข้าไปในชุมชนของตน เมื่อพิจารณาปัญหานี้ต้องลองคิดว่าสมควรหรือไม่ที่ชาวเมืองทุกคนจะช่วยลดภาระในการทิ้งขยะให้น้อยลง หรือหามาตรการช่วยเหลือชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบเหล่านั้น แทนการหนีปัญหาซึ่งตนเป็นผู้สร้างเพียงอย่างเดียว

ปัญหาสังคมเมื่อพอกพูนให้มากยิ่งขึ้น ก็ทำให้บุคคลหลายกลุ่มเริ่มต้นมองว่าเราจะมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมได้อย่างไร แทนที่จะพอใจในการใช้ชีวิตให้จบไปวันๆหนึ่ง และสร้างภาระให้แก่สังคมด้วยส่วนหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น นี่ก็จุดเริ่มต้นที่ทำให้นักศึกษาหลายคนเริ่มคิดและพยายามหาวิธีที่ช่วยเหลือสังคมให้แปรเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น หลังจากนั้นก็จึงเกิดการรวมกลุ่ม รวมกันเพื่อทำให้เกิดความเข้มแข็งพร้อมที่จะสร้างสรรค์สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทบาทของทุกคน

บุคคลหลายกลุ่มและหลายองค์กร กำลังเข้ามาช่วยรับผิดชอบต่อภาระสังคมส่วนรวมตามกำลัง และความสามารถที่เขามีอยู่อย่างเต็มที่แล้ว แต่ถึงกระนั้นก็ตาม เราก็ยังคงเห็นปัญหาสังคมเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา นั่นเป็นเพราะ สังคมของเรามีผู้สร้างปัญหามากกว่าผู้ที่มาช่วยแก้ปัญหาให้แก่สังคม ในภาวะการณ์เช่นนี้ จึงเป็นคำถามต่อผู้ที่ยังไม่ได้กระทำสิ่งใดเพื่อสังคมว่า

“ ท่านสมควรที่จะอยู่เฉยเช่นเดิมละหรือ ”

และถ้าหากท่านคิดว่า เราคงต้องทำอะไรสักอย่างแล้ว ก็นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่นายก้องสรรเสริญ นี่คือดอกไม้ที่งดงามที่กำลังเบ่งบานในหัวใจของคุณ เป็นที่คาดหวังว่า อนาคตของสังคมกำลังจะโสมมมากขึ้น ด้วยดอกไม้ของพวกคุณทุกคน

เมื่อมีจิตใจแน่วแน่ที่จะทำแล้ว ก็อาจจะตั้งคำถามต่อไปว่า “แล้วเราจะทำอย่างไรดี ในขณะที่คุณยังหาจุดเริ่มต้นไม่ได้” และต่อไปนี่ จะเป็นแนวทางหนึ่งที่คุณสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดตั้งกิจกรรมเพื่อสังคมได้

๑. คุณต้องเริ่มคิดและใคร่ครวญต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมอยู่เป็นนิจ

๒. พยายามรวมกลุ่มทำงานให้ได้ โดยอาจจะร่วมกับกลุ่ม หรือองค์กรที่มีการจัดตั้งแล้ว หรืออาจรวมกลุ่มกันเองกับกลุ่มเพื่อนสนิท 4-5 คน เพื่อนๆในคณะ หรือเพื่อนในจังหวัดเดียวกันก็ได้

๓. วางแผนงานเพื่อเตรียมสร้างสรรค้สิ่งที่ดีงามให้แก่สังคม โดยอาจจะเป็นเรื่องที่ท่านสนใจและอยากทำดู อาทิเช่น

๑) การวิเคราะห์ปัญหาสังคม แล้วจัดเผยแพร่

๒) กิจกรรมรณรงค์ เช่น รณรงค์ประหยัดน้ำ-ไฟ ในหอพัก

๓) กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น การเก็บขยะ ขุดลอกคูคลองสาธารณะ

๔) กิจกรรมค่าย เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกแก่นักเรียน นักศึกษา

๕) กิจกรรมอื่นๆ เช่น จัดทำกล่องรับกระดาษที่ใช้แล้วไปทำกระดาษรีไซเคิลเพื่อลดการตัดไม้

๔. ลงมือปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ

๕. ปรับปรุงงาน เพิ่มประสิทธิภาพและคุณค่าของงานให้สูงขึ้น ตามความสามารถที่กลุ่มของคุณจะทำได้

๖. ถ้าเป็นไปได้ ควรหาวิธีการเพิ่มบุคลากรในกลุ่มของคุณ

บทส่งท้าย

อนาคตของสังคมจะเป็นเช่นไร คงต้องขึ้นอยู่กับพวกเราทุกคน อย่ารีรอและผลักระดมให้เป็นที่น่าพอใจของผู้อื่น และคงไม่ต้องให้มีคนมาถามคุณว่า

“วันนี้! คุณ ได้ทำอะไรที่มีคุณค่า
มอบแก่สังคมของคุณแล้วหรือยัง ”

ขอเป็นกำลังใจให้ผู้อ่านทุกท่าน ที่ดอกไม้กำลังเบ่งบานในใจ เพื่อสร้างสรรค์สังคมของพวกเราให้
โตง่าต่อไป

หิงห้อย

๒๓ สิงหาคม ๒๕๓๗

หมายเหตุ: ผู้เขียน (อดิชาติ เกตตะพันธุ์) เขียนบทความนี้ขณะเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ ๒ คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่